

Назва навчальної дисципліни	ФІТОЦЕНОЛОГІЯ
Галузь знань	<i>01 Освіта / Педагогіка</i>
Спеціальність	<i>014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)</i>
Кількість кредитів	4
Шифр навчальної дисципліни	ВК
Прізвище, ім'я, по батькові викладача	<i>Цицюра Неля Іванівна</i>
Науковий ступінь	<i>кандидат біологічних наук</i>
Вчене звання	<i>доцент</i>
Посада викладача	<i>доцент кафедри біології, екології та методик їх навчання</i>
Контактний телефон викладача	0971994498
Профайл викладача	http://www.kogpi.edu.te.ua/images/stories/me/stryktyra/kaf_biologia/tsytsyura.pdf
Е-mail викладача	smaragds@ukr.net
Розклад консультацій	<i>Очні консультації</i>
Час проведення	<i>14.40 – 17.00</i>
Місце проведення	<i>44 ауд., платформа Zoom</i>

Опис дисципліни

Навчальна дисципліна «Фітоценологія» належить до вибіркового компоненту циклу професійної підготовки здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти ОПП Середня освіта (Біологія та здоров'я людини. Географія), метою якої є вивчення функціональної організації біоценозів на фітоценотичному рівні, що забезпечить не лише вирішення оптимізації проблем довкілля, але й дозволить ширше застосовувати геоботанічні знання для використання та збереження природних ресурсів. «Фітоценологія» покликана ознайомити здобувачів із основними закономірностями будови, життя та розвитку фітоценозів, особливостями взаємозв'язку фітоценозів та рослинних угруповань із навколишнім середовищем задля виявлення шляхів поліпшення та підвищення продуктивності уже існуючих фітоценозів чи створення нових.

Навчальний контент

Змістові модулі та теми лекцій
I. Основи фітоценології.
Тема 1. Фітоценоз та його властивості
Тема 2. Структурна організація фітоценозу
Тема 3. Кількісні відношення між видами у фітоценозі
Змістовий модуль II. Динаміка рослинності
Тема 4. Динаміка рослинності у фітоценозі
Тема 5. Зміни у фітоценозах
Тема 6,7. Класифікація рослинних угруповань
Тема 8,9. Рослинність України та зональність її розподілу
Змістовий модуль III. Вплив факторів середовища на фітоценози
Тема 10. Популяція і фітоценоз
Тема 11. Вплив біотичних факторів на фітоценози
Тема 12. Вплив абіотичних факторів на фітоценози
Тема 13. Вплив антропогенних факторів на фітоценози
Теми практичних занять
Тема 1. Фітоценологія як наука. Ознаки фітоценозу.
Тема 2. Вплив факторів середовища на рослини та фітоценози.
Тема 3. Життєві форми рослин та їх роль у фітоценозі.
Тема 4. Порівняльний аналіз життєвих форм рослин та біоморфологічних спектрів.

Тема 5. Класифікація життєвих форм за І.Г. Серебряковим.
Тема 6. Флористичний склад фітоценозів.
Тема 7. Структурна організація фітоценозу.
Тема 8. Мінливість фітоценозів.
Тема 9. Методи оцінки проективного покриття.
Тема 10. Облік рослинних ресурсів.
Тема 11. Виконання геоботанічного опису та опису місцезростання.
Тема 12. Основні типи рослинності України
Тема 13. Популяційний аналіз у фітоценозах.

Вивчення навчальної дисципліни «Фітоценологія» дасть змогу здобувачу вищої освіти здобути та підсилити такі компетентності та результати навчання

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
ІК	Здатність розв'язувати складні задачі або проблеми в галузі освіти, що передбачає здійснення інновацій та/або проведення педагогічних досліджень і характеризується невизначеністю умов
ЗК2	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ФК7	Здатність формувати в учнів культуру академічної доброчесності та дотримуватися її принципів у власній професійній діяльності.
ЗК8	Здатність застосовувати в практичній діяльності стратегію сталого розвитку як екологізацію свідомості громадянина України.
ФК9	Здатність до усвідомлення досягнень біологічної та географічної науки і їх ролі у житті суспільства, спроможність користуватися новітніми досягненнями, необхідними для професійної та/або інноваційної діяльності.
ФК10	Здатність застосовувати та формувати знання з біології та основ здоров'я людини для пояснення будови, взаємодії, взаємозв'язків, походження, класифікації, значення, використання, поширення і організації живого на різних рівнях.
ФК13	Спроможність розробляти та реалізовувати навчальні та наукові проекти з біології, основ здоров'я і географії, презентувати їх.
Індекс в матриці ОП	Програмні результати навчання
РН2	Демонструє вміння застосовувати знання з психології, педагогіки, фундаментальних і прикладних наук у практичних ситуаціях здійснення освітньої діяльності, поглиблює знання з предметної області.
РН8	Демонструє знання принципів раціонального природокористування із врахуванням цілей сталого розвитку задля збереження біорізноманіття та екологізації свідомості громадянина України.
РН15	Демонструє дотримання культури академічної доброчесності у власній діяльності та вміння формувати її в учнів.
РН17	Демонструє і використовує новітні досягнення біологічної та географічної науки і пояснює їх роль у житті суспільства, обґрунтовує їх використання для професійної та/або інноваційної діяльності.
РН18	Демонструє уміння розуміти і пояснювати будову, функції, життєдіяльність, розмноження, екологію, поширення, використання, охорону живих організмів і систем усіх рівнів організації; розкривати сутність біологічних явищ і процесів.
РН21	Демонструє уміння розробляти та реалізовувати навчальні та наукові проекти з біології, основ здоров'я і географії, підготовки презентацій, користуватися обладнанням, препаратами, засобами навчання.
РН22	Розуміє концептуальні засади та основні теоретико-методологічні проблеми природничої та географічної науки на рівні новітніх наукових здобутків.
РН27	Здійснює відбір, аналіз, представлення і поширення біологічної та

географічної інформації, використовуючи різноманітні письмові, усні та візуальні засоби, інформаційно-комунікаційні технології.

Пререквізити

Ботаніка, зоологія, загальна екологія

Тематика індивідуальних завдань

1. Геоботанічна документація. Правила її ведення.
2. Рослинність лучно-степових угруповань Заходу України, її охорона, значення.
3. Мікроугруповання та синузії лісового масиву Кременецьких гір.
4. Екологічні ряди рослинних асоціацій.
5. Рослинний покрив околиць м. Кременця.
6. Адвентивні рослини м. Кременця.
7. Їстівні дикорослі рослини Волино-Поділля.
8. Лікарські рослини Волино-Поділля.
9. Медоносні рослини Волино-Поділля.
10. Господарсько-цінні види деревних порід лісів Волино-Поділля.
11. Вплив замулювання р. Ікви на формування лучно-болотних угруповань.
12. Зони рослинності Земної кулі.
13. Рослини-індикатори ґрунтів Волино-Поділля.
14. Порівняння ґрунтів лісового і лучного фітоценозів.
15. Позаярусна рослинність болотного масиву.
16. Метод математичного-картографічного моделювання розвитку фітоценозів.
17. Класифікація лучних фітоценозів України.
18. Кормові запаси лучних угідь Західної України.
19. Типологія лісових угруповань України.
20. Типологія болотних угруповань України.
21. Найстародавніші періоди історії рослинного світу.
22. Клімат та флора третинного періоду у Європі.
23. Клімат і рослинність в льодовиковий період (плейстоцен).
24. Післяльодовиковий період і пилковий аналіз.
25. Зміна рослинності під дією людини у доісторичний час.
26. Зміни рослинного покриву в історичний час.
27. Структура лісів, що використовуються.
28. Проблема охорони рідких видів рослин.
29. Розпад органічних сполук у ґрунті: деструктори, розклад підстилки.
30. Сутність ареалу у рослин. Розміри ареалів. Відношення між кліматом і ареалом.

Політика оцінювання

- ✚ **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Перескладання тем / модулів відбувається під час проведення консультацій керівника курсу.
- ✚ **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час контролю знань заборонено (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час підготовки практичних завдань в процесі заняття.
- ✚ **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.
- ✚ **Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів під час самостійної роботи та на практичних заняттях:**

1-2 бали – студент виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, процеси, явища і робити певні висновки; відповідь його правильна, але недостатньо осмислена; самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу; відповідає за планом, висловлює власну думку щодо теми, вміє застосовувати знання для виконання за зразком; користується додатковими джерелами.

3 бали – знання студента є достатньо ґрунтовними, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює події з точки зору смислового

взаємозв'язку, уміє аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки та залежності між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями. Студент виявляє вміння рецензувати відповіді інших та опрацьовувати матеріал самостійно.

4 бали – студент володіє глибокими та міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та протиріччя процесів; робить аргументовані висновки; критично оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; використовує додаткові джерела та матеріали; самостійно визначає окремі цілі власної учбової діяльності; вирішує творчі завдання; відрізняє упереджену інформацію від об'єктивної; здатен сприйняти іншу позицію як альтернативну.

5 балів – студент має системні, дієві знання, виявляє творчі здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів-доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити й розв'язувати проблеми, самостійно здобувати та використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї; самостійно виконує науково-дослідну роботу; логічно і творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої обдарування та нахили.

Розподіл балів, які отримують студенти

Модуль 1													Модуль 2	Модуль 3	Сума
Практичні роботи та самостійна робота 65 балів													ІНДЗ	Підсумковий тест	
T1 5	T2 5	T3 5	T4 5	T5 5	T6 5	T7 5	T8 5	T9 5	T10 5	T11 5	T12 5	T13 5	15 балів	20 балів	100 балів

Літературні джерела

Базові

1. Голубець М. А. Екосистемологія. Львів : Поллі, 2000. 316 с.
2. Григора І. М., Соломаха В. А. Основи фітоценології. Київ : Фітосоціоцентр, 2000. 240 с.
3. Кучерявий В. П. Екологія. Львів : Світ, 2001. 500 с.
4. Мусієнко М. М. Екологія рослин : підручник. Київ : Либідь, 2006. 432 с.

Допоміжні

1. Білявський Г. О., Бутченко Л. І., Навроцький В. М. Основи екології. Київ : Лібра, 2002. 352 с.
2. Боголюбов В. М, Клименко М. О., Мельник Л. Г. та інші. Стратегія сталого розвитку : Підручник. Херсон : Олді-плюс, 2019. 446 с.
3. Гапон С. В. Семінарсько-практичні заняття з фітоценології : навчальний посібник. Київ : Фітосоціоцентр, 2005. 76 с.
4. Дерій С. І., Ілюха В. О. Основи екології. Київ : Фотосоціоцентр, 2000. 200 с.
5. Джигирей В. С. Екологія та охорона навколишнього природного середовища: навч. посібник. Київ : Знання, КОО, 2000. 203 с.
6. Запольський А. К., Салюк А. І. Основи екології : підручник. Київ : Вища школа, 2001. 358 с.
7. Злобін Ю. А. Основи екології. Київ : Лібра, 1998. 248 с.
8. Корсак К. В., Плахотнік О. В. Основи екології. Київ : МАУП, 2002. 296 с.
9. Лук'янова Л. Б. Основи екології. Київ : Вища школа, 2000. 327 с.

Інформаційні ресурси

1. Класифікація рослинності. Синтаксономічні одиниці : веб-сайт. URL : https://studopedia.com.ua/1_42300_klasifikatsiya-roslinnosti-sintaksonomichni-odinitsi.html
2. Ознаки та класифікація рослинних угруповань : веб-сайт. URL : https://pidruchniki.com/68998/ekologiya/roslinni_ugrupovannya
3. Екологія життя : веб-сайт. URL : <http://www.eco-live.com.ua/content/8-naidivnishikh-roslin-svitu>
4. Основи фітоценології : веб-сайт. URL : <http://www.twirpx.com/file/370901>